

VI. Miscellanea

1. Ś. P. PROF. ADOLF SULIGOWSKI

Świat prawniczy polski poniósł ciężką stratę: w dniu 16 lutego roku bież., w 83 roku życia, zmarł Adolf Suligowski.

Urodzony dnia 16 lutego r. 1849 w Warszawie, po ukończeniu gimnazjum w Lublinie, wstąpił na wydział prawny do Szkoły Głównej, którą zmuszony następnie zamienić na uniwersytet warszawski. Był zmarły w ten sposób jednym z ostatnich żyjących przedstawicieli tego pokolenia, które na swoich barkach dźwignęło świętą sprawę walki z rządem najezdniczym. Bez znaczenia jest w tym względzie ta okoliczność, że bezpośredniego udziału w powstaniu Szkoła Główna nie brała. W każdym razie wyrósł zmarły w duchowej atmosferze „jeszcze nie zginęła”. Rzecz tę godzi się podkreślić zwłaszcza w dzisiejszych czasach, gdy w odrodzonej ojczyźnie usiłują niekiedy przedstawić powstania nasze jako działalność politycznie i społecznie szkodliwą. Złożywszy w r. 1875 wyższy egzamin sądowy, wstąpił w szeregi adwokatury jako patron trybunału cywilnego, jeszcze w dawnym sądownictwie polskim, na rok przed całkowitą jego rusyfikacją.

Całem życiem swoim stwierdził, że adwokat powinien nieść wysoko sztandar moralności i nie ustawać w pogłębianiu swojej wiedzy prawniczej. Pracował teoretycznie nad sprawą etyki adwokackiej, jak zaś sprawę tę rozumiał w zastosowaniu do swojej osoby, stwierdził w r. 1912, gdy za odmowę złożenia przysięgi w charakterze świadka w języku rosyjskim, orzeczeniem sądów rosyjskich skazany został na wykreślenie z szeregów adwokatury. Wówczas on, Suligowski, jedna z gwiazd palestry stołecznej, przed przemocą się nie ugiął, nie zawahał się porzucić swoją rozległą praktykę cywilistyczną i wyjść z szeregów adwokatury, aby się poświęcić całkowicie pracy społecznej.

Brał żywy udział w piśmiennictwie prawniczym. Interesowała go specjalnie sprawy organizacji adwokatury, studja nad samorządem miejskim i dział polityki ekonomicznej. Jest autorem ważnej monografji „Produkcja rolna i taryfy kolejowe”, w której bronił rolnictwo polskie przed zakusami niebezpiecznych dla kraju taryf różniczkowych rosyjskich. Atoli główną pracą jego życia była „Bibliografja Prawnicza Polska”, która objęła wiek 19 i pierwsze dziesięciolecie wieku 20. Zgromadziwszy dokoła siebie cały sztab współpracowników, zebrał w tym dziele w jedną całość prace praw-

ników polskich ze wszystkich dzielnic, rozproszone na polu odmiennego ustawodawstwa i odrębnych zgoła warunków pracy. „Bibliografję” poprzedził wstępem obszernym, gdzie porozbiorowe wysiłki myśli prawniczej polskiej po raz pierwszy ujęte zostały w jedną całość. W uznaniu zasług autora, uniwersytet lwowski zaszczylił go w r. 1912 doktoratem honorowym prawa.

Główne prace swoje naukowe i publicystyczne zebrał w r. 1916 w 4 tomach „Pism” (t. I. Potrzeba samorządu, t. II. Kwestje miejskie, t. III. Rozprawy z dziedziny prawa, t. IV. Rozprawy z dziedziny ekonomji społecznej). Pracy naukowej i publicystycznej nie zaniedbał oczywiście w wolnej Polsce, wydawszy jeszcze kilkanaście rozpraw, wśród których wyróżnia się praca „Jak wzmocnić polską organizację państwową?” (1925). Wrażliwy na wszelką niesprawiedliwość społeczną, zebrał głos w pracy „Bezprawia i konfiskaty pod rządami rosyjskimi” (1928) w obronie spadkobierców tych osób, których majątki za udział w powstaniach zostały przez rząd rosyjski skonfiskowane.

Życie całe poświęcił wytężonej pracy społecznej. Przedewszystkiem usiłował zorganizować i zrzeszyć stan prawniczy w Polsce. Za najgorszych czasów niewoli, w dziewiątym lat dziesiątku ubiegłego stulecia, był jednym z organizatorów stałych zebrań prawniczych, na których roztrząsane były sprawy teoretyczne i praktyczne. Był jednym z założycieli „Biblioteki Umiejętność Prawnych” w której w ciągu lat kilkunastu (1873—1889) ukazał się szereg prac naukowych. Zrozumiał odrazu wielką doniosłość w Polsce ówczesnej zjazdów naukowych i brał żywy udział w dwóch pierwszych zjazdach: krakowskim r. 1887 i lwowskim r. 1889. Stałą jego opieką cieszyło się Towarzystwo Prawnicze Warszawskie, w którym w ostatnim już okresie swego życia — zmarły do końca życia zachował żywość iście młodzieńczą — wygłosił piękny referat na temat naprawy Rzeczypospolitej i pożądanego tutaj udziału prawników.

Umysł tak ruchliwy, jak Suligowskiego, właściwą arenę swojej działalności znalazł w odrodzonej Rzplitej. Był członkiem Trybunału Stanu, posłem na Sejm Ustawodawczy, gdzie przygotował projekt statutu palestry polskiej i jako przewodniczący komisji do spraw miejskich, żywy brał udział w sprawach samorządowych. Zasiadając na ławach stronnictwa mieszczańskiego, godnie reprezentował stan mieszczański, spadkobiercę wielkich tradycyí Dekertów, Stasziców i Libeltów. Był prezesem stołecznej rady miejskiej w Warszawie, gdzie miał wreszcie sposobność stosowania głębokiej swojej wiedzy w zakresie ubranistyki. Był założycielem i pierwszym prezesem Związku Miast w Polsce. Był również założycielem i pierw-

szym prezesem Związku właścicieli nieruchomości w Polsce. Wogóle działalność Suligowskiego w zakresie samorządu i spraw gospodarki miejskiej wymagałaby specjalnego opracowania. W bogatym tym zakresie jego dorobku publicystycznym należałoby uwzględnić z jednej strony prace za czasów niewoli rosyjskiej, rozpaczliwe wysiłki w kierunku zaszczepienia na gruncie ówczesnego Królestwa Kongresowego elementarnego chociażby samorządu, przy rejestrowaniu smutnych wyników rządów despotycznych w zakresie gospodarki miejskiej (tutaj podnieść należy niecenzuralną pracę: „Warszawa — miasto analfabetów”, 1905, przedrukowaną w t. II „Pism”), z drugiej strony szeregu prac, oświetlających rozmaite sprawy w zakresie stosunków miejskich, wysunięte przez życie w odrodzonej Polsce (ustawa o ochronie lokatorów, rozbudowa miast, sprawy reformy rolnej). Był zmarłym prezesem rady w Szkole Nauk Politycznych. Był jednym z założycieli i członkiem Towarzystwa Naukowego w Warszawie. Ze względu na wielkie zasługi na polu samorządu miejskiego powołany został przez uniwersytet warszawski na profesora honorowego prawa administracyjnego.

Jeżeli zwrócimy uwagę, że wszystkie urzędy i godności jakie sprawował Suligowski, nie były dla niego nigdy efektywną jakąś synekurą, ale ciężką, bardzo gruntownie pojętą pracą obywatelską, że wszędzie — nie wyłączając choćby wieloletniego przewodnictwa w Towarzystwie Dobroczynności w Warszawie — wkładał Zmarły przy wysokim poziomie etycznym umiłowanie ojczyznej sprawy, talent twórczy i niezwykłą gorliwość, zrozumujemy, jak doniosłą odegrał zmarły rolę w życiu społecznym polskiem. Prosta wiadomość stwierdzić nakazuje, że ten cichy pracownik był jednym z wielce zasłużonych budowniczych zmartwychwstającej i zmartwychwstałej Polski i prawdziwą ozdobą i chlubą stanu prawniczego

w Polsce. *Jakób Glass* (Warszawa).

2. PIERWSZY ZJAZD PRAWNIKÓW PAŃSTW SŁOWIAŃSKICH

W dniach 16—17. IV. r. b. odbyły się w Bratisławie Zebrania Komitetu Przygotowawczego, na które stawiło się 67 delegatów, reprezentujących 102 wydziały prawnicze, instytucje i stowarzyszenia prawnicze państw słowiańskich. M. innemi byli obecni prof. Dr. K. Wł. Kumaniecki, dziekan wydz. prawnego Uniwersytetu Krakowskiego, Dr. prof. K. Wł. Stefko, prodziekan wydz. praw. we Lwowie, prof. Dr. St. Zaleski — prodziekan wydz. prawno-ekonom. w Poznaniu, radca min. Langrod z Warszawy, prof. Uniw. Fadenhecht z Sofji; Dr. V. N. Mitakow, prezes Kom. Kodyf. z Sofji;

adw. Dr. L. Danajlov z Sofji; prof. Dr. P. Zivanović z Beogradu; prez. sądu M. Zlatanović z Beogradu, Dr. I. Subotić i inni, wreszcie delegaci czechosłowaccy w szczególności Dr. V. Joachim z Pragi.

Delegaci z Polski, Bułgarji i Jugosławji złożyli w sobotę 16 kwietnia wizytę prezydentowi krajowemu, prezydentowi miasta, rektorowi uniwersytetu oraz dziekanowi wydz. prawn., uniwersytetu w Bratisławie. W południe odbyło się wspólne śniadanie, a o godz. 5 herbatka, która zgromadziła oprócz gości zagranicznych wielką liczbę osób ze świata prawniczego w Bratisławie. Wieczorem goście zagraniczni wzięli udział w „wieczornicy słowiańskiej”, która się odbyła pod protektoratem Prezydenta krajowego i Prezydenta miasta. Goście u wejścia byli powitani uroczystymi fanfarami, w imieniu organizatorów powitał gości Dr. M. Ivanka, w imieniu gości podziękował Dr. J. Fadenhecht z Sofji, poczem zostały wykonane hymny: polski, bułgarski, jugosłowiański, oraz czechosłowacki. Następnie odbyły się narodowe tańce w strojach ludowych. W czasie powyższej „wieczornicy” odbywały się prywatne rozmowy i narady w sprawie zjazdu do godz. 3-ciej rano. Po uzgodnieniu poglądów sekretarz generalny wypracował odpowiednią uchwałę, którą po wydrukowaniu już o godz. 7-mej rano w niedzielę doręczono wszystkim członkom obrad. W niedzielę odbyło się w sali posiedzeń sejmu krajowego zebranie plenarne. Przewodniczący prof. K. Wł. Kumaniecki powitał zebranych, podziękował ziemi słowackiej, miastu Bratisławie oraz Towarzystwu prawniczemu w Bratisławie za gościnność i współdział, a sekr. gen. dr. Barince za pomyślne ukończenie prac przygotowawczych.

Do prezydjum zostali wybrani: prócz prof. Dr. K. Kumanieckiego, wiceprezes Towarzystwa prawniczego w Pradze, Dr. V. Joachim, prof. Dr. J. Fadenhecht z Sofji i prof. Dr. Zivanovic z Beogradu. Życzenia powitalne złożyli — prezydent miasta Bratislavy — dr. V. Krno, w imieniu prawnictwa bułgarskiego i bułgarskiego ministerstwa sprawiedliwości — V. Mitakow prezes Kom. Kodyf. z Sofji, w imieniu prawnictwa jugosłowiańskiego, prof. dr. Zivanovic, prof. dr. K. Stefko w imieniu prawnictwa polskiego, w imieniu prawnictwa czeskosłowackiego dr. Joachim, dr. Karsten, Drbohlav, dr. B. Lorman, jako przedstawiciele różnych korporacyj: jak Rada Adwokacka lub T-wa prawnicze. Również w imieniu studenckich kół prawniczych złożył życzenia J. U. C. Nowy. Nadesłano też szereg depeesz powitalnych m. in. nadesłali depeesze: marszałek Sejmu czechosłowackiego, min. obrony narodowej, oświaty, spraw wewnętrznych oraz metropolita morawski.

Referat sekretarza generalnego dr. Barinki, wygłoszony po polsku, bułgarsku, jugosłowiańsku i czechosłowacku, był jedno-myślnie przyjęty.

Uchwalono zgłoszone przez referenta rezolucje:

„Prawnicy państw słowiańskich Rzeczypospolitej Polskiej, Królestwa Bułgarii, Jugosławji i Republiki Czeskosłowackiej, zgromadzeni na obradach w dn. 17. IV. 1932 w Bratisławie po wysłuchaniu referatu Komitetu Przygotowawczego uchwalili, co następuje:

1. Pomimo ciężkiego dzisiejszego położenia gospodarczego uchwała się rozpocząć wzajemną współpracę między prawnikami państw słowiańskich i urządzić ich pierwszy zjazd, odpowiadający swoim zasięgiem dzisiejszemu położeniu gospodarczemu i naukowym wymogom doby współczesnej.

2. Ustanawia się komitety wykonawcze dla poszczególnych państw słowiańskich. Członków tychże kooptuje Przygotowawczy Komitet I Zjazdu P. P. S. i razem z nimi przetwarza się na Komitet Wykonawczy I Zjazdu P. P. S.

3. Organizuje się następujące sekcje naukowe: 1) prawa cywilnego, 2) prawa handlowego i wekslowego, 3) procedury cywilnej, 4) prawa karnego powszechnego i wojskowego, 5) prawa konstytucyjnego i administracyjnego, 6) spraw gospodarczych i finansowych, 7) historii prawa słowiańskiego, 8) prawa międzynarodowego, 9) prawa kościelnego.

4. Wyznacza się następujące naukowe zagadnienia (kwestje), ponieważ w głosowaniu padło za nimi najwięcej głosów.

- I. **Prawo prywatne**: Zunifikowanie prawa o zobowiązaniach i zunifikowanie prawa małżeńskiego państw słowiańskich. Hipoteka na statkach rzecznych.
- II. **Prawo handlowe i wekslowe**: Ujednolicenie ustaw wekslowych, według konwencji genewskich.
- III. **Postępowanie cywilne**: Ujednolicenie przepisów o egzekucji, układzie przymusowym i konkursie w ustawodawstwach państw słowiańskich.
- IV. **Prawo karne**: Karna odpowiedzialność za czyn, spełniony na rozkaz przełożonego. Potrzeba i zakres zunifikowania prawa karnego państw słowiańskich. Czy zaleca się udział czynnika obywatelskiego w procedurze karnej państw słowiańskich.
- V. **Prawo konstytucyjne i administracyjne**: Ujednolicenie zasad nabywania przynależności państwowej i gminnej w państwach słowiańskich. Sądownictwo administracyjne.

- VI. Sprawy gospodarcze: Gospodarcza współpraca państw słowiańskich.
- VII. Historia prawa słowiańskiego. Wspólna podstawa historii prawa słowiańskiego.
- VIII. Prawo międzynarodowe: Ujednoczenie prawa międzynarodowego prywatnego i procesowego w państwach słowiańskich.
- IX. Prawo kościelne: Stosunek kościoła do państwa w państwach słowiańskich.

5. Prezydjum Zjazdu pozyska dla tych tematów referentów i to w ten sposób, aby prawnicy każdego państwa słowiańskiego otrzymali przydział tych tematów proporcjonalnie do swej liczebności. Dana będzie również możliwość prawnikom państw niesłowiańskich opracowania przynajmniej jednego tematu zjazdowego. Naukowe zagadnienie, które opracują prawnicy państw słowiańskich, wydadzą drukiem i swoim nakładem komitety wykonawcze tego państwa, którego prawnicy opracowali dany temat. Wydrukowane referaty zjazdowe roześle się za zwrotem kosztów własnych zgłoszonym uczestnikom zjazdu. Referaty zjazdowe opracowane przez referentów z państw niesłowiańskich wyda swym nakładem Komitet Wykonawczy Zjazdu.

6. Zasadniczo przyjmuje się i uchwała projekt regulaminu przedłożonego do uchwały na dzisiejszym zebraniu. Ewentl. korektury i uzupełnienia powierza się Prezydjum Zjazdu.

7. Upoważnia się prezydjum do wyznaczenia terminu zjazdu tak, aby dni zjazdowe przypadały na sobotę — niedzielę i poniedziałek w połowie października 1933 r. *).

8. Zaleca się Prezydjum opracowanie programu zjazdu.

9. Składkę zjazdową uchwała się w wysokości 50 kor. dla członka i gościa.

10. Zaleca się wydanie prawniczej terminologii słowiańskiej, nakładem prywatnym. Zaleca się urządzenie w czasie Zjazdu w Bratysławie wystawy czasopism prawniczych słowiańskich. Zaleca się zorganizować wzajemne wykłady informacyjne i publikować artykuły w czasopismach prawniczych o stanie dotychczasowych prac nad ujednoczeniem prawodawstwa państw słowiańskich. Komitet wykonawczy uważa za wskazane, ażeby dla uczestników zjazdu został napisany specjalny przegląd pozytywnego prawa cywilnego i karnego (materjalnego i formalnego) i sądownictwa administra-

*) W ostatniej chwili na życzenie, w szczególności delegacji bułgarskiej, zmieniono termin zjazdu, ustalając definitywną datę na 5—10 września 1933

cyjnego. W tym celu ustanowi się w każdym państwie referenta, który materiał zgromadzi i opracuje. Powyżsi referenci będą się wzajemnie porozumiewać, aby zapewnić „przeładowi” jednolite opracowanie.

12. Jest pożądanę, aby wydz. prawnicze, instytuty urzędy, stowarzyszenia prawnicze w państwach słowiańskich nie reprezentowane na dzisiejszem zebraniu, mianowały swych oficjalnych zastępców do komitetu wykonawczego.

3. MIĘDZYKARODOWY KONGRES PRAWA PORÓWNAWCZEGO

Międzynarodowy Kongres prawa porównawczego odbędzie się w Hadze w dniach od 2—6 sierpnia 1932 roku. Wkładka członkowska wynosi 12 guld. holenderskich, które należy wysłać pod adresem: Rotterdamsche Bankvereinigung, Utrecht, C, Postal 2.679, na rachunek: l'Académie internationale de droit compare.

W celu naukowego przygotowania Kongresu powstało około 50 komitetów narodowych i za ich pośrednictwem Biuro Akademii otrzymało już z górną 150 referatów specjalnych na tematy kongresu. (Tematy kongresu podane były w pismach prawniczych polskich w jesieni 1931 r.). W szczególności Polski Komitet Narodowy przedłożył następujące referaty specjalne:

1. w kwestji 1 referat docenta Starzewskiego (Kraków) p. t.: Poszczególne źródła prawa, i ich równorzędność i hierarchja w polskim porządku prawnym na tle teorii o hierarchji norm.
2. w kwestji 2 referat docenta Koranyiego (Lwów) p. t.: W sprawie bibliografji artykułów prawniczych.
3. w kwestji 3 referat profesora Bossowskiego (Wilno) p. t.: Romanistische und einheimische Elemente im System des ostpolnischen Zivilrechts.
4. w kwestji 4 referat profesora Jarry (Warszawa) p. t.: Relations historiques et ethnologiques des religions et du droit dans la législation polonaise.
5. w kwestji 6 referat profesora Ignacego Koschembahr-Łyskowskiego (Warszawa) p. t.: La réparation morale dans la législation polonaise la plus récente.
6. w kwestji 7 referat profesora Romana Longchamp's de Berier (Lwów) p. t.: Formation et inexécution des contrats.
7. w kwestji 10 referat adwokata Rudolfa Langroda (Warszawa) p. t.: Die Ausgestaltung der Pluralaktien als Abwehr gegen Ueberschutz der Minorität im polnischen Aktienrecht.
8. w kwestji 15 referat profesora Glasera (Wilno) p. t.: Unification des régies relatives a l'extradition.

9. w kwestji 16 referat docenta Dworzaka (Lwów) p. t.: Zastosowanie prawa karnego państwa do przestępstw popełnianych przez cudzoziemców poza jego terytorjum.
10. w kwestji 20 referat radcy prawnego Leona Babińskiego (Warszawa) p. t.: Méthode de conclusion des traités.

Referaty napisane w języku polskim wysłano do Biura Akademji po przełożeniu ich staraniem Komitetu na język francuski. Wszystkie referaty polskie będą ponadto drukowane w czasopismach, a to częściowo w Themis Polskiej, częściowo w Revue Polonaise de Législation civile et Criminelle, a częściowo w Przeglądzie Prawa i administracji im. E. Tilla.

W marcu b. r. dokonało biuro Akademji przydziału referatów generalnych na każdy z tematów Kongresu. Polska otrzymała dwa referaty generalne a to dla tematu 4 (prof. Jarra) i dla tematu 7 (prof. Longchamps). Referenci generalni otrzymali wszystkie referaty specjalne dotyczące ich tematu. Wśród nich znajdują się referaty wybitnych powag naukowych jak n. p.: prof. Rabla (Berlin) prof. Esmein'a (Poitiers), prof. Holdswortha (Oxford), prof. Wibfielda (Cambridge), prof. Jonasco (Jassy), prof. Dikoffa (Sofja), prof. Sarfattiego (Turyn), prof. Triantaphyllopoulos'a (Ateny), prof. Dainowa (Montreal, Canada), prof. Poschl (Graz), prof. Maroi (Turyn), prof. Maunier (Paryż), prof. Cardahi (Beyrouth) i in.

4. Z TOWARZYSTW PRAWNICZYCH I EKONOMICZNYCH

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne we Lwowie.

Istniejące we Lwowie Polskie Towarzystwo Ekonomiczne rozpoczęło dwunasty rok istnienia. Ze sprawozdania złożonego przez Wydział na Walnem Zgromadzeniu, które odbyło się dn. 16-go kwietnia br. dowiadujemy się o działalności tego Towarzystwa, które postawiło sobie za zadanie pielęgnowanie nauki gospodarstwa społecznego i rozpatrywanie zjawisk aktualnych naszego życia ekonomicznego, tudzież popularyzowanie wiadomości ekonomicznych.

Realizację tego programu przeprowadziło Towarzystwo w następujący sposób: przez organizację odczytów na tematy aktualne, oraz przez wydawnictwo czasopisma, zawierającego prace z dziedziny ekonomiki.

Odczyty w r. sprawozd. wygłosili następujący prelegenci:

1. Dr. Adam Jarzyna „Problem emigracji w Polsce”,
2. Inż. Konstanty Zebrowski „Sytuacja na światowym rynku zbożowym”,
3. Prof. Edwin Hauswald „Racjonalizacja w przemyśle jej metody i następstwa”,

4. Dr. Kornel Paygert „Powojeny kryzys rolniczy w r. 1931”,
5. Prof. dr. Witold Minkiewicz „Problem mieszkaniowy w Polsce”
6. Doc. dr. Kazimierz Zakrzewski „Gospodarczo-społeczne przesłanki syndykalizmu”,
7. Doc. dr. Leon Halban „Katolickie tendencje społeczno-gospodarcze”,
8. Dyr. dr. Stanisław Schaetzel „Nowa organizacja przemysłu naftowego”.

Nadmieniamy, że w ciągu 11 lat istnienia Towarzystwa, wygłosiło w niem odczyty 66 prelegentów, niektórzy kilkakrotnie. Odczyty te cieszyły się stale żywą frekwencją szerokich sfer interesującego się aktualnymi sprawami gospodarczymi społeczeństwa.

Niezależnie od akcji odczytowej, kontynuowało Towarzystwo działalność wydawniczą. Pomimo ciężkich warunków, jakie obecnie przeżywamy zdołało Towarzystwo wydać w roku sprawozdawczym VI i VII zeszyt „Rozpraw i Sprawozdań”, które w ostatnim zeszycie przybrały nową nazwą „Przegląd Ekonomiczny”. W zeszytcie VI-tym pomieszczone zostały rozprawy: prof. Gurskiego, p. M. Stobieckiej, dyr. dr. Trawińskiego, dyr. dr. Uhmy, w zeszytcie VII. rozprawy: dr. Paygerta, prof. Ferenczi z Genewy, dr. Mochnackiego, prof. Studniarskiego z Poznania i dr. Ingłota. — Ponadto w obu zeszytach mieści się obfita kronika, recenzje i sprawozdania z działalności Towarzystwa.

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne we Lwowie poszczycić się może rosnącym uznaniem sfer naukowych, co wyraziło się wzięciem udziału w jubileuszowym Walnem Zgromadzeniu Towarzystwa, przez rektorów Uniwersytetu, Politechniki, Wyższej Szkoły Handlu Zagr., dziekana wydziału prawa, prezesów towarzystw naukowych itp.

Towarzystwo pozostaje w kontakcie z naukowymi instytucjami i Towarzystwami zagranicznymi jak: Międzynarodowy Instytut Rolniczy w Rzymie, Międzynarodowe Biuro Pracy w Genewie itp. od których to instytucyj otrzymuje bądź to bezpłatnie, bądź to drogą wymiany publikacje, uzupełniając tem samym bibliotekę Towarzystwa, dziś już obficie zaopatrzoną.

Celem umożliwienia Towarzystwu rozpoczęcia wydawnictwa większych prac naukowych — niezależnie od wydawanego już periodycznie co pół roku „Przeglądu Ekonomicznego” — kreowany został fundusz wydawniczy.

Obecny skład wydziału przedstawia się jak następuje:

Prezes: Prof. dr. Leopold Caro;

Wiceprezesi: Prof. Edwin Hauswald, dr. Stanisław Krzemicki, dr. Kornel Paygert;

Członkowie: Dr. Stanisław hr. Badeni, dr. Emil Biedrzycki, dr. Jan Blum, dr. Józef Brzeski, dyr. dr. Wład. Byrka, inż. Stefan Dąźwański, prez. m. Waław Drojanowski, dr. Tadeusz Hauser, dr. Adam Jarzyna, dyr. Wład. Jenner, prof. dr. Henryk Korowicz, dr. Marcei Paneth, dr. Oktaw Pietruski, inż. Włodz. Romanow, dr. Wład. Szesłowicz, dyr. Ludwik Suesswein, dyr. dr. Karol Trawiński, dyr. dr. Stefan Uhma.

Na zakończenie sprawozdania zaznacza Wydział, że Pol. Tow. E-kon. we Lwowie, przyjąwszy za zasadę, na swym skromnym odcinku działalności ideję solidarności pracy z kapitałem, reprezentuje i pragnie nadal reprezentować kierunek państwowego i na podstawach etycznych opartego myślenia.

Towarzystwo Prawnicze i Ekonomiczne w Poznaniu.

W dniu 24-go maja r. b. odbyło się walne zebranie Towarzystwa Prawniczego i Ekonomicznego, które poprzedził wykład p. dr. S'. Sławskiego p. t. „Układy Laterańskie”. Po wykładzie prezes Towarzystwa p. prof. dr. Stelmachowski otworzył walne zebranie.

P. prof. dr. Zaleski referował następnie sprawę zjazdu prawników słowiańskich, który odbędzie się we wrześniu 1933 r. w Bratysławie przedstawiając regulamin zjazdu i tematy referatów, jakie mają być wygłoszone na zjeździe. Delegatem Towarzystwa na zjazd wybrano p. prof. dr. Peretiatkowicza i uchwalono udzielić delegatowi oraz jednemu referentowi subwencję na wyjazd w wysokości 150 złotych.

Z kolei prezes p. prof. dr. Stelmachowski złożył sprawozdanie z czynności zarządu za rok ubiegły. Jak ze sprawozdania wynika. Towarzystwo liczy obecnie 158 członków i pracuje w dwu sekcjach: prawniczej, której prezesem jest p. dr. Celichowski i ekonomicznej, której prezesem jest p. prof. dr. Taylor. Obie sekcje zorganizowały po 4 wykłady publiczne, w tem kilka wykładów prelegentów zamiejscowych, które cieszyły się bardzo liczną frekwencją, przynosząc Towarzystwu nawet pewien dochód. Ponadto Towarzystwo należy do Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucyj prawniczych w Warszawie, oraz bierze udział we wszystkich zjazdach prawniczych i ekonomicznych. Sprawozdanie swe zakończył p. prof. dr. Stelmachowski wezwaniem członków do liczniejszego zgłaszania referatów, a to w celu ożywienia ruchu naukowego w Poznaniu.

W dyskusji nad sprawozdaniem przemawiał p. prof. dr. Peretiatkowicz, przedstawiając korzyści wypływające ze sprowadzania prelegentów zamiejscowych, poczem na wniosek przewodniczącego uchwalono udzielać prelegentom zamiejscowym diety w wysokości 100 złotych.

Sprawozdanie z kontroli stanu kasy złożył imieniem komisji rewizyjnej p. dr. Kręglewski wykazując, że saldo dodatnie na rok 1932 wynosi 1.957,78 zł i postawił wniosek o udzielenie pokwitowania dla zarządu, co też zebrani jednogłośnie uchwalili.

Po przedstawieniu przez p. prof. dr. Peretiatkowicza trudnych warunków finansowych, w jakich znajduje się wydawnictwo „Ruchu Prawniczego”, uchwalono temu wydawnictwu udzielić subwencję w wysokości 600 zł.

5. KONKURS NA PRACĘ NAUKOWĄ

Zarząd Oddziału Warszawskiego Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów celem pobudzenia ruchu umysłowego wśród ogółu prawników polskich a zwłaszcza sadowników, ogłasza niniejszem konkurs na pracę naukową na jeden z niżej wyszczególnionych tematów do wyboru, wyznaczając w tym celu za najlepsze prace trzy nagrody w kwotach 300, 200 i 100 zł.

1. Weksel in blanco.
2. Sprzedaż na raty podług ustaw dzielnicowych i de lege ferenda.
3. Onus probandi w procesie cywilnym.

Prace nie powinny przekraczać 10 stron druku formatu „Głosu Sądownictwa”. Zarząd zastrzega sobie prawo ogłoszenia drukiem zarówno prac nagrodzonych, jak i innych prac uznanych przez Sąd Konkursowy za zadawalające, na łamach „Głosu Sądownictwa” za opłatą — niezależnie od nagród — ustalonego honorarjum autorskiego.

Termin nadsyłania prac konkursowych określa się na czas do 1 listopada 1932 r. Prace należy nadsyłać do Redakcji „Głosu Sądownictwa”, opatrując je obranem godłem, zaś do pracy należy dołączyć kopertę z wypisanem zzewnątrz godłem i włożoną wewnątrz kartą z nazwiskiem autora. Nadsyłane prace winny być pisane na maszynie po jednej stronie arkusza.

Udział w Sądzie Konkursowym przyjąć raczyli pp.: prof. adw. A. Jackowski, sędzia S. N. W. Łukaszewicz, prof. i sędzia S. N. J. Namitkiewicz, prezes S. N. B. Pohorecki i sędzia S. N. B. Wermiński.

Zarząd Oddziału Warszawskiego Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów, zdając sobie sprawę, że rezultat konkursu będzie sprawdzianem ekspansji umysłowej prawnictwa polskiego, gorąco wzywa wszystkich prawników polskich a przede wszystkim kolegów sadowników do wzięcia udziału w konkursie w przekonaniu, iż nadesłane prace stanowiąc będą ważne przyczynki do wzbogacenia naszego piśmiennictwa prawniczego.

6. INSTYTUT SPRAW SPOŁECZNYCH

Inicjatywa powołania do życia Instytutu Spraw Społecznych miała na celu, jak wyjaśnił p. Minister, Dr. Stefan Hubicki, zając konstytuujące posiedzenie Rady Zarządzającej Instytutu, stworzenie placówki, któraby przeprowadzała prace i studia naukowe nad zagadnieniami, objętymi działaniem Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Rozrost ustawodawstwa i aparatu socjalnego, a zwłaszcza instytucyj ubezpieczeń społecznych, nowe wciąż zagadnienia, wysuwane przez postęp życia ekonomicznego i społecznego i komplikowane wybitnie przez wstrząsy gospodarcze, stworzyły sytuację, w której powołanie do życia placówki o celach badawczych, propagandowych i pedagogicznych stało się palącą koniecznością. Organizacyjnie moment powstania Instytutu Spraw Społecznych został związany z likwidacją komitetu Działu Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej na Poznańskiej Wystawie Krajowej.

Podjmując zadanie kontynuowania i rozszerzania akcji propagandowo-pedagogicznej, przeprowadzonej przez Komitet w ramach wystawy, Instytut przejął w całości majątek Komitetu pozostały po jego likwidacji.

Zasady prawne i organizacyjne Instytutu oparte zostały na przepisach art. 63 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia. 29. XI. 1930 o organizacji i funkcjonowaniu instytucyj ubezpieczeń społecznych (Dz. Ust. 81, poz. 635). Przepisy te umożliwiły powstanie Instytutu jako fundacji, której założycielami są: Związek Zakładów Kas Chorych w Polsce w Warszawie, Zakład Ubezpieczenia od wypadków we Lwowie, Zakład Ubezpieczenia od wypadków w Królewskiej Hucie, Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu i Ubezpieczalnia Krajowa, Wydział Ubezpieczeń od wypadków w Poznaniu. Siedzibą Instytutu jest miasto stołeczne Warszawa, Instytut może na obszarze całego Państwa prowadzić swoją działalność i otwiera oddziały (względnie ekspozytury), jako lokalne organy do wykonania celów i zadań fundacji. Finanse Instytutu są w pierwszym rzędzie oparte o statutowo zagwarantowane dotacje fundatorów.

Organami Instytutu są: Rada Zarządzająca, Dyrektor, Rada Naukowa i Komisja Rewizyjna.

W skład Rady Zarządzającej wchodzi delegaci fundatorów oraz delegaci Ministra Pracy i Opieki Społecznej, Do kompetencji Rady Zarządzającej należy ogólne kierownictwo Instytutu.

Dyrektor Instytutu powołany jest przez Radę Zarządzającą w charakterze organu wykonawczego Instytutu i kierownika jego prac.

Rada Naukowa powołana jest do czuwania nad rozwojem i ciągłością pracy naukowej Instytutu i utrzymaniem tej pracy na właściwym poziomie. Radę Naukową tworzą: Dyrektor Instytutu, kierownicy Działów Instytutu oraz osoby, powołane przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej z pośród naukowych znawców spraw, wchodzących w zakres działania Instytutu.

Instytut składa ze swej działalności roczne sprawozdanie Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej, fundatorom i płacącym subwencje, nadto ogłasza roczne sprawozdanie z prac przezeń dokonywanych.

Nadzór nad Instytutem wykonywa Min. Pracy i Opieki Społecznej.

Instytut prowadzi badania naukowe, prace propagandowe i pedagogiczne w zakresie ochrony pracy, ubezpieczeń społecznych, rynku pracy, bezrobocia, emigracji i opieki społecznej, a w pierwszym rzędzie do zadań jego należy: a) badanie naukowe zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy, b) propaganda w dziedzinie zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, c) badanie zagadnień z dziedziny ubezpieczeń społecznych, d) prowadzenie działu muzealno-pokazowego w swoim zakresie działania, e) organizowanie kursów dla pracowników Instytucyj Społecznych, f) prowadzenie działalności wydawniczej. Prowadzone przez Instytut badania będą przedewszystkiem przystosowane do zadań związanych z działalnością praktyczną instytucyj ubezpieczeń społecznych i władz Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

I. Prace badawcze Instytutu w pierwszym okresie obejmują 2 dziedziny: 1) bezpieczeństwa i higieny pracy, 2) bezrobocia. W dziale bezpieczeństwa i higieny pracy badania dotyczą przyczyn zewnętrznych wypadków, urządzeń ochronnych i zmian technicznych, zapewniających bezpieczeństwo pracy, przepisów ochronnych, wreszcie urządzeń higieniczno-kulturalnych dla robotników w warsztacie pracy. Prace te ograniczone będą w pierwszym roku do kilku wybranych gałęzi przemysłu. Nadto w dziale tym podjęte zostało opracowanie nowych zasad statystyki wypadków dla celów profilaktyki wypadkowej. Projektowane jest poza tem uruchomienie przy Instytucie — Poradni Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.

W dziale bezrobocia prace obejmują obok prześledzenia rozwoju struktury bezrobocia, wyczerpującą analizę jego skutków społecznych i zasad akcji ratowniczej.

Działalność Instytutu w innych dziedzinach będzie miała w pierwszym roku z konieczności charakter opracowań przygotowawczych. W pierwszym rzędzie uwzględnione zostaną aktualne zagadnienia z zakresu ubezpieczeń społecznych (badania statystyczne dla celów ubezpieczeniowych) oraz z zakresu opieki społecznej (opieka nad młodzieżą pracującą i pozabawioną pracy).

II. Funkcja propagandowo-pedagogiczna Instytutu w I-ym roku wypełniona będzie przez:

1. podejmowanie wydań i t w, zawierających wyniki prac badawczych, przeprowadzonych przez Instytut, prac zgłoszonych do Instytutu, prac podręcznikowych, broszur i ulotek propagandowych i instrukcyjnych, plakatów i tablic ostrzegawczych wzorów urzędzeń ochronnych i higienicznych;

2. organizację wystaw dorywczych. Instytut przejął eksponaty Wystawy Pracy Chałupniczej, urządzonej w czerwcu 1930 r. w Warszawie i zamierza wyzyskać je dla urządzenia analogicznej wystawy w kilku miastach prowincjonalnych. (Organizacja Wystawy Pracy Chałupniczej w Łodzi jest już w toku). Niezależnie od tego przeprowadzone będą prace wstępne nad zorganizowaniem wędrowniej wystawy, będącej ilustracją pewnych aktualnych problemów społecznych i obrazującej wysiłki w dziedzinie zwalczania niedomagań społecznych;

3. organizację czytelni czasopism społecznych i podręcznej biblioteki dostępnej w lokalu Instytutu w godzinach popołudniowych dla osób pracujących naukowo lub praktycznie w dziedzinie spraw społecznych;

4. organizację kursów, odczytów i konferencji w związku z akcją pokazową i wynikami prac badawczych, oraz akcją prasową (zwłaszcza w pismach zawodowych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy), i propagandą radjową.

III. Zadania koordynacyjne Instytutu w pierwszym roku zostaną osiągnięte przez ewidencjonowanie prac, prowadzonych przez instytucje i poszczególne osoby nad zagadnieniami społecznymi, oraz opracowanie działowych katalogów ewidencyjnych bibliotek warszawskich (katalog ewidencyjny działu bezpieczeństwa i higieny pracy został już skompletowany).

Pragnąc osiągnąć racjonalizację całej pracy, wykonywanej w Polsce na polu badania i krzewienia znajomości spraw społecznych. Instytut zamierza jaknajściślej współdziałać z innymi placówkami badawczymi w podjętych przez nie pracach naukowych lub pedagogicznych, prowadzić ewidencję prac tych instytucyj, informować je o własnych poczynaniach i konsekwentnie dążyć do koordynacji wysiłków społecznych w tej dziedzinie. Zasada ta znajdzie swój wyraz również w metodzie organizowania przez Instytut badań podejmowanych z własnej inicjatywy. Instytut powierzać będzie innym instytucjom i pracownikom naukowym opracowanie poszczególnych zagadnień za ryczałtowym wynagrodzeniem. Stały własny zespół pracowniczy Instytutu nie zostanie powiększony poza możliwie wąskie granice, podyktowane koniecznością organizacyjną. Na analogicznych zasadach oparte będzie realizowanie zadań propagandowych i pedagogicznych Instytutu.

Życie organizacyjne Instytutu zostało zapoczątkowane posiedzeniem konstytuującym Rady Zarządzającej w dniu 27. VIII. 1931 Rada powołała na prezesa p. Wincentego Jastrzębskiego, podsekretarza Stanu w Ministerstwie Skarbu, na vice-prezesa p. dr. Henryka Wilczyńskiego, przewodniczącego Rady Lekarskiej Ogólnopolskiego Związku Kas Chorych.

Na następnym posiedzeniu, odbytem w dniu 29. X. 1931 r. Rada Zarządzająca przyjęła budżet i plan pracy oraz powierzyła stanowisko Dyrektora Instytutu p. Kazimierzowi Kornilowiczowi, wykładowemu na Studium Pracy Społeczno-Oświatowej Wolnej Wszechnicy Polskiej. Z dniem 1. XI. 1931 r. Instytut rozpoczął prawidłową działalność. Biuro Instytutu mieści się przy ulicy Wiejskiej 19 m. 4 w Warszawie (telefon 9.60-42).

7. DRUGA MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA SŁUŻBY SPOŁECZNEJ W FRANKFURCIE NAD MENEM

W dniach od 10 do 14 lipca 1932 r. (w 4 lata po paryskiej „quinzaine sociale”) odbędzie się druga Międzynarodowa Konferencja Służby Społecznej. Konferencja tegoroczna poświęcona będzie zagadnieniom bytu i ochrony rodziny. Sprawy rodziny zostały postawione na szerszym tle współczesnego życia społecznego i gospodarczego, związane ze sprawami ubezpieczeń, polityki płac, ubezpieczeń i różnych dziedzin akcji społecznej. Referaty wstępne obejmą na pierwszym posiedzeniu plenarnym sprawy podstawowe.

Ks. G. J. Pringle z Londynu przedstawi rodzinę na tle przemian społecznych, ks. Viollet z Paryża — rodzinę jako przedmiot i punkt oparcia w pracy społecznej, pani M. W. Glenn z N. Jorku — zaburzenia w życiu rodzinnym jako przyczynę nędzy jednostek, dr. G. Bäumer z Berlina — opiekę nad rodziną jako zagadnienie polityki społecznej. Drugie posiedzenie plenarne (z referatami J. Gellcord z N. Jorku, R. Davisona z Londynu i dr. Mazelsdorffa z Berlina) będzie poświęcone omówieniu wpływu bezrobocia na rodzinę i służbę społeczną dla rodzin bezrobotnych.

Główny nacisk został położony na szczegółowe dyskusje w Komisjach. Jest ich sześć. Pierwsza obejmuje sprawę opieki higienicznej zapobiegawczej i lecznictwa (ref. dr. H. P. Newsholme z Birmingham). Szczegółowiej rozpatrzone będą: rola poradni i ośrodków zdrowia (ref. prof. dr. Tandler z Wiednia i Dol Rio z Santiago) oraz opieka nad macierzyństwem i niemowlęciem (prof. dr. Rott z Berlina). Druga Komisja, poświęcona rodzinie, jako komórce życia społecznego, duchowego i moralnego, z którą się styka służba społeczna, (ref. J. Delagrangue z Paryża), omawiać będzie możliwości i granice oddziaływania na poziom życia rodziny (ref. M. Hulle z Brukseli), metody służby społecznej w odniesieniu do rodziny (p. O. Hamilton z N. Jorku), stanowisko młodzieży w rodzinie (dr. R. Briner z Zurychu).

Trzecia Komisja będzie rozpatrywała sprawy rozbitcia rodziny z punktu widzenia pedagogiki, socjologii i polityki społecznej (ref. dr. Storek z Lubeki), w szczególności sprawy samotnej matki (pani Thorel z Paryża), wpływu rozkładu rodziny na dziecko (p-nny D. Keeling z Liverpoolu i J. E. Vajkai z Budapesztu).

Czwarta Komisja zajmuje się sprawą ochrony rodziny przez politykę płac, ubezpieczenia społeczne i opiekę społeczną (ref. prof. dr. Bagge ze Stockholmu); poszczególni mówcy zajmą się kwestją ubezpieczeń (dr. Grieser z Berlina), skali płac (ks. P. Ryan z Waszyngtonu), opieki społecznej (A. Powell z Londynu) i dobroczynności (dr. Adriani z Utrechtu).

Piąta Komisja będzie rozpatrywała sprawy pomocy rodzinom i opuszczonym dzieciom cudzoziemców (ref. Z. Ferrière z Genewy) przy czym Konwencje międzynarodowe przedstawi dr. Reger z Wiednia, pomoc emigrantom dr. Krakes z Pragi.

Szósta Komisja zwiąże zagadnienia oświaty i pomocy społecznej. Referenci dr. Skjerboeck z Kopenhagi, dr. Weniger z Altony

i prof. Radlińska z Warszawy ukażą znaczenie instytucyj kulturalnych związków młodzieży i wpływu oświaty na kulturę rodziny.

Druga Konferencja, podobnie jak i pierwsza, ma mieć charakter wyłącznie dyskusyjny. Celem jest — poznanie się wzajemne, rozpatrzenie metod, używanych w różnych krajach w służbie postępu społecznego, w łagodzeniu skutków kryzysu i budowie przyszłości. Każdy uczestnik ma prawo głosu w dyskusji w swoim języku. Tłumaczenia zwięzłe będą podawane w języku angielskim, francuskim i niemieckim. Głosowań niema. Konferencję organizuje Komitet Międzynarodowy, powołany na I Konferencji. Przewodnictwo ma dr. Alicja Masarykowa, Sekretarjat główny prowadzi dr. René Sand. Z Polski zasiadają w tym Komitecie: prof. dr. O. Halecki, prof. H. Radlińska, członkiem był również s. p. min. Sokal. Głównym organizatorem Konferencji jest Lokalny Komitet Niemiecki, który reprezentuje w prezydjum prof. dr. W. Polligkeit. Komitet drogą ankiety zbiera informacje ze wszystkich krajów.

Materiały informacyjne z Polski opracowuje Komitet Polski, powołany w czerwcu r. ub. przez zebranie przedstawicieli różnorodnych organizacyj polskich. Do Prezydjum Komitetu powołano: prof. L. Krzywickiego, dr. M. Kacprzaka, dr. E. Kozłowskiego, prof. M. Krzeczковского, dyr. F. Gadowskiego, p. E. Manteufflową, p. H. Millerównę, dr. M. Michałowicza, min. G. Simona, w-min. Snubartowicza, p. T. Toeplitza, ks. A. Wóycickiego, dr. Zakrzewskiego, dr. Górskiego, p. Rychlińskiego, prof. O. Haleckiego, p. Uziembłową, prof. Mysłakowskiego, prof. Kornilowicza i p. Radlińską.

Z poszczególnych Sekcyj Komitetu najżywszą działalność przejawia Sekcja emigracyjna, pracująca pod przewodnictwem min. G. Simona (sekr. J. Rowińska).

Zapisy uczestników z Polski przyjmuje Sekretarjat Komitetu: Opaczewska 2a, gmach W. W. P. (tel. 9 61 23). Wkładka wynosi 20 marek niem.

8. FUNDUSZ WYDAWNICZY „RUCHU”

Na fundusz wydawniczy „Ruchu” złożyli:

Pocztowa Kasa Oszczędności w Warszawie	1000 zł
Magistrat w Katowicach	350 „
Bank Zw. Sp. Zarobk. w Poznaniu	350 „
Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu	350 „
Two Akc. „Akwawit”.	350 „

Wydział Powiatowy w Wągrowcu	350 zł
„ „ „ Poznaniu	200 „
„ „ „ Katowicach150 „
„ „ „ Jarocinie100 „
„ „ „ Pszczynie100 „

Zwracamy się do wszystkich przyjaciół naszego pisma z usilną prośbą o poparcie zarówno przez pozyskiwanie nowych prenumeratorów, jak również przez zasilanie „Funduszu Wydawniczego”. Wszelkie kwoty składane na fundusz wydawniczy „Ruchu” (P. K. O. 201.346), będą na tem miejscu ogłaszane.